

TÜRKİYE VE ESTONYA HÜKÜMETLERİ ARASINDA MÜNAKİT TİCARET VE SEYRİSEFAİN MUKAVELENAMESİNİN TASDİKİNE DAİR (1/207) NUMARALI KANUN LÂYİHASI VE TİCARET, HARİCIYE ENCÜMENLERİ MAZBATALARI

Büyük Millet Meclisi Riyaseti Celilesine

26 Nisan 1928

Türkiye ve Estonya Hükümetleri arasında münakit Ticaret ve Seyrisefain Mukavelenamesinin tasdiki hakkında Hariciye Vekâleti Celilesince tanzim edilen ve İcra Vekilleri Heyetinin 22 Nisan 1928 tarihli içtimasında tezekkür ve Meclisi Âliye arzı tasvip olunan Kanun Lâyihasıyla esbabı mucibe mazbatasının musad-dak sureti bu hususa müteallik mukavelenamenin Türkçe ve Fransızca nüshalarıyla birlikte leffen takdim olunmuştur.

Muktezasının ifasına ve neticesinin işarına müsaade buyurulmasını rica eylerim efendim.

Başvekil
İsmet

Esbabı Mucibe Lâyihası

Hükümeti Cumhuriyetimiz ile Estonya Hükümeti arasında 12 Mart 1928 tarihinde aktedilmiş bulunan ikamet ve ticaret mukavelenamesi esas itibarıyla Türkiye - Finlandiya Ticaret ve Seyrisefain Muahedenamesi esasına istinat etmekte ve tarafeyn tebalarının yekdiğeri ülkelerinde ikamet şartlarını tayin ve tespit eyleyen birinci fasılda tarafeyn tebasının devleteyn arazisinde tabi tutulacakları muamelenin umumiyet itibarıyla tebayı mahalliyeye temsil mahiyetinde olması ve ancak Estonya Hükümetince ecnebilere bahşedilen hukukun bazı hususatta ve meselâ : Memleketi mezkûrede tebayı mahalliyeye münhasır olmayan hırfet ve mesalikin icrası için ecnebi tebasının evvelemerde bir müsaadenamei mahsusâ istihsaline mecbur tutulmasından naşi bu gibi ahval için tarafeyn tebasına en ziyade mazharı müsaade millet maumesinin tatbik kılınacağı ve yalnız bu hususta Türkiye tarafından Lozan âkitlerine tanınmış bulunan hukuku müktesebenin, en ziyade mazharı müsaade millet muamelesi dolayısıyla, Estonya tarafından talep edilemeyeceğine dair imza protokoluna ayrıca vaz'ı ahkâm edilmiş ve fakat işbu muamele memleketeyn kavanin ve ukudatına göre yekdiğerine nispetle mütefavit derecelerde bulunduğu takdirde bir tarafın diğeri tarafı âkitten kendi tebası hakkında metalebe edeceği hukukun ken-

disince tebayı ecnebiyeye bahşedilen hukuk derecesinden, fazla bulunamayacağına dair bir kayıt ilâvesi suretiyle bu hususta mütekabilyet şartı vaz olunmuş ve menafii umumiye için yapılacak istimlakât bedellerinin tesviyesi için mevzu şerait müddeti tarafeyn mevzuatı hukukiyesinde mütefavit bulunduğundan bu gibi tazminatın tediyesi hususunun kavanini müteallikasında mezkûr şerait ve müddet dahilinde icra kılınacağı hususu dercedilmiştir.

Ticaret ve seyrisefainden bâhis ikinci fasla gelince; on birinci ve on dördüncü maddeleri müstesna olmak üzere diğeri mevad aynen Finlandiya Muahedenamesi esas ittihaz kılınmak şartıyla tanzim edilmiş on birinci madde için Türkiye - İtalya Ticaret Muahedenamesi birinci maddesi aynen iktibas edilmiş ve menşe şahadetnamelerinden bahis bulunan on dördüncü maddesinde ise tarafeyni akideynin ithal edilen emtianın eğer müstahselâtı tabiiyeden ise diğeri taraftan neş'et eylediğini mübeyyin bir menşe şahadetnamesi iraesinin lâakâl kıymetinin nisfî derecesinde bir miktarın tarafı diğerdan neş'et eden malzeme kıymetine teadül eylediğini mübeyyin bir enşe şahadetnamesi iraesini talep edebilecektir. Suretinde tanzim edilerek şimdiye kadar başka mutavassıt memleketlerde dıçarı tahavvülât olan eşyanın menşe memleketinin tayininde hiçbir muahedenamede ve kavanini rüsumiyemizde mevcut olmayan bir kıstasın kabulüne muvaffakiyet elvermiştir ki, esasen Fransız gümrüklerinde de bu gibi manipüle edilmiş eşyanın menşeyini kabul hususunda bu suretle hareket edilmekte bulunmuş Maliye Vekâletince son zamanlarda bu usulün tatbiki terviç edilmiş ve bu hususta gümrüklere evamiri muktaziye ita kılınmıştır.

Muahedenamede kati bir müddet zikredilmeyerek bunun tarafeyni akideyn canibinden feshi tebliğinden itibaren bir ay sonra munkazi olacağı zikredilmiştir.

Yalnız imza protokolunda işbu müddete dair ayrıca vaz'ı ahkâm edilmiştir. Şöyle ki : Estonya Hükümeti 5 Şubat 1925 tarihinde Riga'da Letonya ile imza eylemiş bulunduğu bir gümrük ittihadı ile hükümeti mezkûreye merbut bulunduğundan mezkûr

ittihad dolayısıyla iki ay evvel ihbar şartıyla (A) listesinde mezkûr eşyadan bazıları hakkında gümrük resmini terfi etmek hakkını haiz olacak yalnız bu takdirde rüsumu tezyid edilen müstahsal veya müstahsalât hakkında en ziyade mazharı müsaade millet muamelesi tatbik edilecektir.

Muahedenameye merbut (A) listesi münderecatından müsteban buyurulacağı veçh üzere Estonya Hükümeti tarafından üzümlerimiz için 0,10 kron ve incirlerimiz hakkında Fransızlara verdiklerinden 0,16 santim noksaniyle 0,50 kron, fındıklar için Fransızlara bahşylediklerinden 0,30 santim noksaniyle 0,50 kron tenzilâtı rüsumiyeye bahşetmişler ve tütünlerimiz hakkında da Yunanlılara vermiş oldukları 2,40 kron tenzilâtı rüsumiyeyi aynen vermişler ve halılar hakkında Yunanlılara bahşyledikleri 12 kron tenzilâtı rüsumiyeden istifade etmemizi teminen bu maddeyi de konsolide etmeye razı olmuşlar ve esasen muafiyeti rüsumiyeden müstefit olan mevaddı nebatiyei lifiyeinin de işbu (A) listesine dercine muvafakat etmişlerdir. Buna mukabil Estonya mevaridatına dair bulunan (B) listesinde mezkûr üç kalem eşya için aynen tarifei rüsumiyeye tespit edilmiş ve bunlar hakkında hiçbir tenzilâtı rüsumiyeye itası fedakârlığında bulunulmamıştır.

Tarafeyn mevaridatı hakkında en ziyade mazharı müsaade millet muamelesi tatbiki esasına istinat eden işbu muahedenamenin Estonya Cumhuriyeti ile aramızdaki münasebatı hasenenin bir kat daha takviyesine ve memleketimizin en mühim ihraçat emtiasına mahalli mezkûrda mahreç temini suretiyle iktisadi millimizin inkişafına hadim bulunacağı meczun bulunmuştur.

Türkiye
Büyük Millet Meclisi 2.5.1928
Ticaret Encümeni
Karar : 31

Ticaret Encümeni Mazbatası
Riyaseti Celileye

Türkiye Cumhuriyeti ile Estonya Cumhuriyeti arasında 1928 senesi Martının 12 nci günü Ankara'da akt ve imza edilen Ticaret ve Seyrisefain Mukavelesinin tasdiki hakkında Başvekâleti Celileden mevрут Encümenimize muhavvel Lâyihaî Kanuniye ve ona merbut mukavelename Hariciye Müsteşarı Enis Beyin de huzuriyle tetkik ve müzakere olunarak diğer devletlerle aktedilen emsaline muvafık olduğu

görülmüş ve aynen kabul edilmiş olmakla bermucibi havale Hariciye Encümenine tevdi buyurulması arz olunur.

Reis	Mazbata Muharriri
Burdur	Zonguldak
Mustafa Şeref	Hilmi
Kâtip	Aza
Şebinkarahisar	Afyonkarahisar
İsmail	İzzet
Aza	Aza
Kocaeli	Trabzon
Şefik	Daniş
Aza	Aza
İstanbul	İstanbul
Süreyya	Hüseyin Hüsnü

Türkiye
Büyük Millet Meclisi 17 Mayıs 1928
Hariciye Encümeni
Karar Numarası : 17
Esas Numarası : 1/207

Hariciye Encümeni Mazbatası

Riyaseti Celileye

Türkiye Cumhuriyeti ile Estonya Cumhuriyeti arasında münakit Ticaret ve Seyrisefain Mukavelesinin tasdiki hakkında Başvekâletten varit olup, Ticaret ve Hariciye Encümenlerine havale buyurulan Kanun Lâyihası ve ona merbut mukavelename Ticaret Encümeni mazbatasıyla birlikte Encümenimize tevdi kılınmakla Hariciye Vekili Beyefendi hazır olduğu halde tetkik ve müzakere olundu.

Mezkûr Kanun Lâyihası, merbutu olan mukavelenamenin diğer devletlerle aktedilen emsaline muvafık olduğu görülmesine binaen Encümenimizce de tasvip edilmiş ve Heyeti Celileye arzına karar verilmiştir.

Reis	Mazbata Muharriri
Erzincan	Siirt
Saffet	
Kâtip	Aza
Edirne	Tekirdağı
Zeki Mesut	M. Cemil
Aza	Aza
Trabzon	Kocaeli
Nebizade Hamdi	İbrahim Süreyya
	Aza
	İstanbul
	Edip Servet

Türkiye İle Estonya Arasında Münakit Ticaret ve
Seyrisefain Mukavelesi

Bir taraftan
Türkiye
Diğer taraftan
Estonya

Memleketeyn arasında teyemmünen cari revabıtı dostaneyi takviye etmek ve tebalarının her iki memlekette ikamet şeraitini tanzim eylemek ve münasebatı ticariyelerini inkişaf ettirmek arzusu ile mütehassis olarak bu hususta bir mukavele aktine karar vermişler ve bu maksatla murahasaları olmak üzere

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti

Hariciye Vekâleti Müsteşarı Mehmet Enis Beyefendi Hazretlerini

Ve Estonya Cumhuriyeti Hükümeti

Estonya'nın Varşova Elçisi Mösyö Hostostratman Hazretlerini tayin etmişler,

Ve müşarüniylehima usulüne muvafık bulunan salâhiyetnamelerini yekdiğere tebliğ ettikten sonra âti-deki ahkâmı kararlaştırmışlardır.

Birinci Fasıl

İkamet

Madde 1. — Tarafeyni akideynden her birinin tebası diğer taraf ülkesinde mer'i olan kavanin ve nizamat kaydı altında serbestçe ikamet ve meksetmek gidip gelmek ve seyrisefer eylemek hakkını haiz olacaklardır. Tarafeyni akideynden her biri, içeriye muhacret hususunda bütün serbesti hareketini muhafaza ettiği gibi, kendi arazisine dühul ve meksetmek keyfiyetini, emniyet ve intizamı âmmeye müteallik esbaba binaen ferdi tedbirler ile menetmek hakkını muhafaza eyleyler,

Tarafeyn tebası, meks ve ikamet mülâbesesi ile tekiye edecekleri rüsum ve tekâlif hususunda en ziyade mazharı müsaade millet muamelesinden müstefit olacaklardır.

Madde 2. — Tarafeyni akideynden her birinin tebası diğerinin ülkesinde mevzuatı kanuniyei müteallikasında mezkûr ahval müstesna olmak üzere, her nevi emvali menkule ve gayrimenkuleyi memleketin kavanin ve nizamatına tevfiği hareket ederek en ziyade mazharı müsaade millet tebasıyla aynı şerait dairesinde ihraz, tasarruf ve ferağ etmek hakkını haiz olacaklardır.

Bunlar, aynı şerait dairesinde bey'ü şera, hibe, devir, evlenme mukavelesi, vasiyet, bilâ vasiyet, vaset tarikiye veya diğer herhangi bir suretle emvali mezkûreyi serbestçe tasarruf edebileceklerdir.

Bunlar, ahvali salifenin hiçbirinde, her ne nam altında olursa olsun tebayı mahalliyeye için tesis edilmiş veya edilecek olanlardan başka veya daha yüksek tekâlif, rüsum veya vergiye tabi tutulmayacaklardır.

Madde 3. — Tarafeyni akideynden her birinin tebası diğerinin ülkesinde en ziyade mazharı müsaade millet tebasıyla aynı şerait dairesinde, memleketin kavanin ve nizamatına tevfiği hareket edecek, icrası tebayı mahalliyeye hasredilmemiş veya edilmeyecek olan her nevi sanat ve ticareti icra ve herhangi sanat ve mesleğe sülük etmek hakkını haiz olacaklardır.

Madde 4. — Tarafeyni akideynden her birinin tebası diğerinin ülkesinde şahısları, malları, hukuk ve menafilere kezalik her nevi ticaret, zanaat, sanat ve mesleği icra cihetinden tebayı mahalliyeye tarh edilecek olanlardan başka veya daha yüksek hiçbir mükellefiyete, resim, veyahut bilâvasıta veya bilvasıta vergiye tabi olmayacaklardır.

Bu teba mallarının furuhtundan mütehassil meblağı veya aynen mallarını memlekette cari ahkâmı kanuniye kaydı altında, serbestçe ihraç etmeye bilhassa mezun olup, bu hususta, ecnebi olmak itibariyle, tebayı mahalliyenin tekiye edecekleri miktardan daha yüksek vergi, harç ve aidatlara tabi tutulmayacaklardır.

Madde 5. — Tarafeyni akideynden her birinin tebası diğerinin ülkesinde gerek berrî, gerek bahrî veya havaî ordularda, gerek millî muhafız ve milis kıtaatında hiçbir hizmeti askeriye ve hizmeti askeriye yerine kaim hiçbir mecburiyet ve mükellefiyete tabi olmayacaklardır.

Bu teba her gûna mecburî istikrazdan müstesna tutulacaklardır. Bunlar ancak kanunen tebayı mahalliyeye tarh edilecek askerî tekâlif ve istimvalâta tabi olacaklardır.

Madde 6. — Menafii umumiyeye taallük ettiği kanunen müteayyen bir sebep bulunmadıkça ve tazminatı muhikka mukabilinde olmadıkça, tarafeyni akideynden biri tebasının diğer taraf ülkesindeki emvali istimlak olunmayacaktır. Bu tazminatın tekiyesi tarafeynden her birinin kanunlarında mezkûr şartlara ve mühletlere göre icra olunacaktır.

Madde 7. — Tarafeyni akideynden her birinin tebası, diğer taraf ülkesinde şahıs ve mallarının himayeyi kanuniye ve adliyesine müteallik kâffe hususatta aynıyle tebayı mahalliyeye edilen muameleden müstefit olacaklardır.

Binaenaleyh mahkemelere serbestçe ve kolayca müracaat ve tebayı mahalliyeye ait şerait dairesinde ikamei dava ve def'i dava edebileceklerdir. Şu kayıt ile

ki, masarifi muhakemeyi müemmen kefalet akçasına ve meccani müzaheretü adliyyeye müteallik ahkâm, bu mesailin tarafeyn arasında akteedilecek bir mukaveleyi mahsusa ile tanzimine kadar, mahalli mevzuatı kanuniye ile tayin edilecektir.

Madde 8. — Merkezi idareleri tarafeyni akıdeynden birinin ülkesinde bulunup o memleketin kanunları mucibince teşekkül etmiş olan sınaî, malî, sigorta, muvassalât ve nakliyat şirketleri de dahil olmak üzere anonim, kooperatif vesair ticarî şirketler, diğer taraf ülkesinde kanunî tanınacaklar, gerek ikamei dava, gerek def'i dava için mahakime müracaat edebileceklerdir.

Mevzubahis şirketlerin diğer tarafı âkit ülkesinde zanaat veya ticaretlerini icraya kabul olunmaları için muktazi rüsum vesair tekâlîfe dair olanlar da dahil olduğu halde işbu ülkere mer'î bulunan veya mer'î olacak olan kavanin ahkâmına tebaiyetlerine vabestedir.

Bu şirketlere her ne nam ve mahiyette olursa olsun mümasil millî şirketlerden daha ağır vergiler, rusum ve tekâlîf tahmil edilemeyecektir.

Bu şirketlere aynıyle en ziyade mazharı müsaade millet şirketlerine ait şerait dairesinde ve kavanini memlekete tebaiyet ederek her nevi emvali menkuleyi ve kezaîk şirketin işlemesine muktazi emvali gayri menkuleyi ihraz edebileceklerdir. Ancak, bu takdirde emvali gayrimenkule ihrazı keyfiyeti şirketin gayeyi teşekkülü olmamak mukarrerdir.

Madde 9. — Tarafeyni akıdeynden birinin kendi ülkesinde mukim bulunan tabası veya şirketler ve kooperatifler diğer taraf memleketinde ne vergi tarh olunan memlekette mevcut sermayelerinden başka bir sermaye üzerinden, ne de başka yerlerden aldıkları varîdat üzerinden tekâlîfe tabi tutulmayacaklardır.

Madde 10. — Şûrası mukarrerdirki, tarafeyni akıdeynden hiç biri diğer âkit tarafın tabasına, şirket ve kooperatiflerine kendisince bahşedilmiş olandan başka veya daha vasi hukuku kendi tabası, şirket ve kooperatifleri lehinde talep ve iddia etmek hususunda işbu fasılda mûnderiç (En ziyade mazharı müsaade millet) kaydından istifadeye kalkışamayacaktır.

İkinci Fasıl

Ticaret ve Seyrisefair

Madde 11. — Türkiye'den neşet eden mahsulâtı aziye ve müstahsalâtı sınaie Estonya'ya ithallerinde (A) lâhikasında tespit edilmiş olanlardan daha yüksek gümrük rusumuna tabi tutulmayacaklardır.

Estonya'dan neşet eden mahsulâtı arziye ve müstahsalâtı sınaie Türkiye'ye ithallerinde (B) lâhikasında tespit edilmiş olanlardan daha yüksek gümrük rusumuna tabi tutulmayacaklardır.

Memleketeyn akıdeynden birinden neşet ile diğer taraf memleketine ithal edilen mahsulâtı arziye ve müstahsalâtı sınaie üçüncü bir devletin mümasil emtiası hakkında kabul edilenlerden daha yüksek rusum, emsali tezyid, vergi vesair mükellefiyata tabi tutulmayacaklardır.

Tarafeyni akıdeynden birinin ülkesinden diğer taraf ülkesine ihraç olunan mahsulâtı arziye ve müstahsalâtı sınaie üzerine vaz edilecek ihracat rusumu vesair mükellefiyat hususunda da yine o suretle muamele icra edilecektir.

Üçüncü bir devletle müsavi bir surette muamele görmek hakkındaki teminat, ihracat ve ithalat rusumunun tarzı istiyfasına, emtianın gümrük antrepolarına vazına, gümrük merasim ve mükellefiyatına, ithal ve ihraç edilen veya transit geçen emtianın göreceği muamele ile muamelâtın sureti ifasına dahi şamilidir.

Madde 12. — Tarafeyni akıdeynden birinin mahsulâtı arziye ve müstahsalâtı sınaiesi bir üçüncü memlekette veya memleketlerden transit suretiyle geçtikten sonra diğer taraf ülkesine esnayı ithallerinde menşe memleketlerinden doğrudan doğruya ithalleri takdirinde tabi olacakları vergi veya rusumdan başkasına veya daha yükseğine tabi tutulmayacaktır.

Madde 13. — Tarafeyni akıdeynden birinden neşet eden ve oradan gelip diğer taraf memleketine ithal olunan mahsulâtı arziye ve müstahsalâtı sınaie herhangi bir nam altında olursa olsun rusumu dahilliyeye hususunda, üçüncü bir memleketin aynı mahsulâtı için kabul olunan muameleden istifade edecektir.

Madde 14. — Yukarıdaki ahkâmdan istifade keyfiyetini, kendi memleketlerinden neşet eden müstahsalâta hasretmek için tarafeyni akıdeyn ülkelerine ithal edilen emtia ve müstahsalâta, eğer tabii bir mahsul ise, diğer taraftan neşet ettiğini ve şayet mamül bir madde ise kıymetininin hiç olmazsa nısfının diğer âkit taraftan neşet eden malzeme kıymetinden veya vukua getirilen tahavvülâtın bedelinden mütehassil olduğunu müspet bir menşe şahadetnamesi terfikini talep edebileceklerdir. Menşe şahadetnameleri ya ticaret veya ziraat vekâlet veyahut nezaretleri, ya mürselin mensup olduğu ticaret odası, yahut da emtianın gideceği memleketin kabul edeceği herhangi bir taazzuv veya heyet tarafından ita olunacaktır.

Tarafeyni akideynden herbirinin menşe şahadetnamelerinin kendi mümessili siyasi veya şehbenderisi tarafından tasdikini talep etmek hakkını mütekabilen haiz olacaktır.

Bu mahiyeti ticariyeyi haiz irsalattan madud olmadıklarını mürselinileyh memleket kabul ettiği takdirde, posta paketleri menşe şahadetnamesinden muaf tutulacaktır.

Madde 15. — Tarafeyni akideyn ülkeleri arasında mütekabilen Ticaret ve seyrisefain serbestisi cari olacaktır.

Binaenaleyh tarafeyni akideyn mütekabil müna-sebatı ticariyelerini ithalât veya ihracat memnuiyetleri veya takyitleri ile sectedar etmemek hususunda mu-tabık kalmışlardır. Meğerki bu takyidat ve memnui-yetlerin idame veya ikamesi katiyen zaruri bulunsun.

Tarafeyni akideynden biri emtianın ithal ve ihra-cı hususunda memnuiyet veya takyidat vaz ettiği tak-dirde, üçüncü bir memleketin emtiası için kabul edil-miş veya bilâhare kabul edilecek olan muamelenin aynını diğer tarafa dahi tatbik edecektir.

1. Emniyeti devletin temini,
2. Sıhhatı umumiyenin muhafazası veya emrazi nebatiye ve hayvaniyeye karşı ittihaz edilecek tedabi-ri sıhhiye ve vakiyenin tatbiki,
3. Devlet inhisarlarının tesis veya idamesi,
4. Mevaddı küülüyyenin ithalini men veya tan-zim,
5. Menşeleri itibariyle ithal edilecekleri memle-kette neşvünemaya kabiliyetleri olmayan tohumlar için vaz veya idame edilen ithalât ve ihracat memnuiyet ve takyidatına işbu madde ahkâmı kabili tatbik değildir.

Madde 16. — Tarafeyni akideyn beynelmilel tran-site en ziyade elverişli olan yollar üzerinde eşhasa, eş-yayı zatiyeye, emtiaya ve her türlü mevadda, irsalat, sefain ve merakibe, arabalar ve vagonlara veya sair vesaiti nakliyyeye transit hakkını bu bapta yekdiğerine en ziyade mazharı müsaade millet muamelesini te-min ederek mütekabilen ita etmeyi taahhüt ederler.

Tarafeyni akideynden birinin arazii rusumiyesin-den geçen her nevi emtia nezaret, istatistik, muhafaza harç ve rusumu ile diğer idari mükellefiyat müstesna olmak üzere bilumum gümrük rusumundan vesair mü-kellefiyetlerden mütekabilen müstesna tutulacaktır.

İşbu maddenin ahkâmı, zürufu tebdil edilmiş veya edilmemiş olarak aktarma adilen veya antrepoya ko-nan transit halindeki emtiaya tatbik olunur. Mahaza bu emtianın memlekete duhulünün meni zımnında kavanini müteallikai rusumiyeye tevfikan transitinin tahtı temine alınması mukarrerdir.

Tarafeyni akideynden hiçbirini kendi arazisine du-hulleri memnu olan eşhasın transit olarak mürurlarını teemin ile mükellef olmayacaktır.

Emtianın transiti :

A) Emniyeti ammeye ve selâmeti devlete müteal-lik esbaba binaen,

B) Esbabı sıhhiye dolayısıyla veya emrazi hay-vaniye ve nebatiyeye karşı tahaffuz için men olunabile-cektir.

Tarafeyni akideyn, kendi ülkelerinde, bir devlet inhisarına mevzu teşkil eden emtianın hakikaten tran-sit suretiyle müruru hakkında husulü emniyet için muktazi tedabiri ihtiyatiyeyi ittihaz etmek hakkını haiz olacaklardır.

Madde 17. — Tarafeyni akideyn, kendi ülkelerin-deki demiryolları üzerinde nakliyatın ücretleri ve tar-zı icrasıyla teslim şeraiti ve rusum ve mükellefiyatı umumiye hakkında en ziyade mazharı müsaade mil-let muamelesini icra etmeyi mütekabilen yekdiğerine temin eylerler.

Madde 18. — Tarafeyni akideynden birinin sanca-ğın hamil olup, hamulesiz veya hamuleli olarak diğer tarafa ait sulara ve limanlara girecek veya buralardan çıkacak olan sefain ve merakip, mahalli hareket ve-ya azimletleri neresi olursa olsun her güna hususatta aynıyle sefaini milliyeye tatbik edilen muameleden müstefit olacaklar ve her ne ünvan altında olursa olsun devlet, vilayetler, nahiyeler veya tarafı hükü-metten salahiyatı haiz herhangi bir taazzuv nâm ve menfaatine istiyfa olunup, merakibi milliyeye tah-min edilmiş veya edilebilecek olanlardan başka hiçbir güna harç ve rusuma tabi tutulmayacaklardır.

Madde 19. — Hamuleler mevrit veya mahreçleri neresi olursa olsun, milli sancak altında ithal veya ihraç edildikleri takdirde tabi tutulacakları rusum ve mükellefiyattan ne ağına ve ne daha ağına tabi olmayacaklar ve ne de başka türlü bir muamele gör-meyeceklerdir. Yolcularına ve bunların ağırlıklarına kezalik milli sancak altında seyahat ediyorlarmış gibi muamele olunacaktır.

Madde 20. — 18 ve 19 ncu maddelerin ahkâmı münhasıran milli sancağa ait olan kabotaja ve fok şalığı saydı dahil olmak üzere karasularında balık-çılığa kılavuz etmeye ve kılavuz istihdamına, romor-kör işletmeye vesair liman hidematına ve kezalik dahili sulara seyrisefaine kabili tatbik olmayacaktır.

Madde 21. — Merakib ve sefainin sıfatı tabiiyeti her iki tarafca Devleti aidesinin salahiyattar maka-matı canibinden her memleketin kavanin ve nizama-

tına tevfikân bu hususta verilen vesaik ve şahadetnamelere göre muteber tutulacaktır.

Tarafeyni akideynden biri canibinden verilen hacmi istiabi şahadetnameleriyle hacmi istiabiye mütedair sair vesikalar iki tarafı âkit arasında âkit edilebilecek olan itilâfatı mahsusaya tevfikân tarafı diğerce tanınacaktır.

Madde 22. — Tarafeyni akideynden birinin sancağını hamil olup, diğer tarafa ait bir limana mahza hamulelerini itmam veya bunlardan bir kısmını ihraç maksadiyle dahil olan merakibi bahriye, o tarafın kavanin ve nizamâtına tevfiği hareket ederek zaten yalnız milli seyrisefain hakkında tespit edilmiş olan en aşağı miktarda istiyya edilebilecek muhafaza harçlarından gayri bir güne harç veya ücret tesviyesine mecbur tutulmaksızın hamulelerini diğer bir limana veya memlekete gidecek olan kısmını gemi dahilinde hıfız ve bunu tekrar ihraç eyleyebileceklerdir.

Madde 23. — Tarafeyni akideynden birine mensup bir sefirenin diğer taraf sularında garg olması, karaya oturması, hasarı bahri veya tevakkufu mecburiye uğraması gibi, hadisatta sefine ve hamulesi işbu memleket kavanin ve nizamâtının mümasil ahvalde sefaini milliyeye bahşettiği müsaadat ve muafiyatın ayından istifade edecektir.

Geminin kaptanına, mürettebatına ve yolcularına gerek bizzat kendileri için ve gerek sefine hamulesi için aynıyle tebayı mahalliyeye tatbik edilen derecede ifayı muavenet ve müzaheret edilecektir.

Tahlisiye resmine gelince : Tahlisin vukubulduğu memleketin mevzuatı kanuniyesi tatbik olunacaktır.

Karaya oturmuş veya garg olmuş bir geminin kurularılan emtiası, dahili istihlak için memlekete ithaf edilmedikçe hiçbir gümrük resmine tabi tutulmayacaktır.

Madde 24. — Tarafeyni akideynden herbiri kendi ülkesinde diğer tarafın emtiasını mülkiyeti sınıyenin himayesi hakkında 20 Mart 1883'de Paris'te âkit edilip 2 Haziran 1911'de Washington'da tadil edilmiş olan beynelmilî mukavelename ahkâmından istifade ettirmeyi taahhüt eyler.

Madde 25. — İşbu mukavelename ahkâmı :

1. Tarafeyni akideynden biri canibinden hem hudut memleketler ile vukubulacak hudut ticareti için kabul edilmiş veya bilahare kabul edilebilecek olan muamelata,

2. Bir gümrük ittihadından mümbais müsaadeti mahsusaya,

3. Türkiye ile 1923 senesinde Osmanlı İmparatorluğundan ayrılan memleketler arasında gümrük

tarifeleri ve alelumum diğer kâffe mevaddı ticariye hakkında halen mevcut bulunan veya atiyen ihdas edilecek olan menafi ve müsaadeti mahsusaya,

4. — Estonya, Fillandiya, Litvanya veyahut Litvanya'ya bahşetmiş olduğu veya bahşedebileceği menafi ve müsaadata şamil değildir.

Estonya Hükümetinin hususi gümrük mukavelename veya itilafnamelerle Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri İttihadına bahşedebileceği menafie müteallik hususata dahi bu ahkâm şamil olmayacaktır.

Madde 26. — İşbu mukavelename, tasdiknamelerin teatisi tarihinden bir ay sonra mevki mer'iyete girecek ve tarafeyni akideynden biri veya diğeri canibinden fesh olunduğu günden itibaren bir aylık bir müddetin hitamına kadar mer'iyülcra kalacaktır.

Madde 27. — İşbu mukavelename tasdik olunacak ve tasdiknameler sürati mümkün ile Warşova'da teati edilecektir.

Tasdiken lilmekal zikrolunan mürabhaslar işbu mukavelenameyi imza ve tahdim etmişlerdir.

1928 senesi Martının on ikinci günü Ankara'da ikinci nüsha olarak tanzim olunmuştur.

Mehmet Enis Oktostratman

Mühür

Mühür

İmza Protokolü

İşbu mukavelenamenin esnayı imzasında tarafeyni akideyn ahkâmı atiyeyi kararlaştırmışlardır:

İkinci Maddeye Müteferrian

Estonya Cumhuriyeti mürabhası, Hükümeti metbuası namına beyan eder ki, işbu mukavelenamenin üçüncü maddesinde zikrolunan en ziyade mazharı müsaade millet kaydından mütevellit menafii, 24 Temmuz 1923 tarihinde Lozan'da münakit ikamet mukavelenamesinin dördüncü maddesi mucibince mukavelei mezkûreyi imzalayan devletler tabasının Türkiye tarafından tanınmış olan hakkı müktesebe riayet hususunda, Fillandiya tebası lehinde talep edilemeyecektir.

On Birinci Maddeye Müteferrian

Tarafeyni akideynin, idim ve nevî ne olursa olsun ihracattan istiyya kılınan rüsum ve bilcümle tekâlif hakkında ne ziyade mazharı müsaade millet muamelesini yekdiğerine mütekabilen temin eylemeleri mu-karrerdir.

On Altıncı Maddeye Müteferrian

Estonya Hükümeti, Estonya ile Letonya arasında 5 Şubat 1925 tarihinde Riga'da imza edilmiş bulunan gümrük ittihadının icrası muahedenamesinin 6 ncı

maddesinde tesisi mezkûr olan Esto - Leton tarifeli müsterekesinin tatbiki dolayısıyla lüzum görüldüğü takdirde iki ay evvel ihbar şartıyla (A) listesinin bir veya müteaddit mevaddı hakkında tarife serbestisini iktisap etmek hakkını haiz olacaktır.

Bu hakkı hiyarın istimali takdirinde, resmi fesh edilen mahsul veya mahsulat hakkındaki rejim en ziyade mazharı müsaade millet muamelesinden mütevellit rejim olacaktır.

Şurası mukarrerdir ki, böyle bir fesih işbu mukavelenamenin bilcümle ahkâmı sairesinin kıymetini talil etmez.

(Bu mazbata, işbu mukavelenamenin cüz'ü mütemmini olup, mukavelename mevkiî meniyete vaz edilince lâzımülicra olacaktır. 12 Mart 1928

(A) Listesi

Estonya Tarife Numarası	Nev'i eşya	Tam bir kilo - Gümrük resmi miktarı Tam - Altın Frank
-------------------------	------------	---

7 den	Şekersiz kuru üzüm (Malaga tesmiye olunan cinsten) Büyüyük üzümünden müstesna olarak Sultaniye üzümleri de dahildir.	= 0,10
7 den	Şekersiz kuru incir	= 0,50
11 den	Kabuklu fındık	
1. den	(Tarifede zikrolunmayan her nev'i)	= 0,50
	İhtar : Kabuksuz olarak ihraç olunan veya yüzde beş nispetinde kabuksuz fındığı ihtiva eden fındıklara işbu numaranın mukabilindeki fıkra mucibince % 25 nispetinde fazla resim tarh olunacaktır.	
21 den	Tütün	
1. den	A - (Yaprak olarak) lifi mevaddı nebatije	Muaf
179 dan	1. den ham pamuk	

Estonya Tarife Numarası	Nev'i eşya	Tam bir kilo - Gümrük resmi miktarı Tam - Altın Frank
-------------------------	------------	---

203 den Safi yünden her nevi halı
Bu tenzilâtlı resimden ancak neşet ettiği müsemmasına hakkı olduğunu müspet Türk menşe şahadetnamesiyle birlikte bulunan halılar istifade edeceklerdir ki, şunlardır :

Uşak, Simav, Kayseri, Gordes, Demirci, Bor'lu, Isparta, Kırşehir, Lâdik, Akşehir, Sivas, Tereke

= 12,00

İhtar :

Ançak metre murabbağı bir kilogramdan fazla sikleti havi olanlar telâkki olunacaktır.

(B) Listesi

Türk tarife numarası	Esamii eşya	100 kilogram için gümrük resmi miktarı
	Sandalye altlığı ve arkılığı kaplamalı veya kaplamasız (Kayın ağacı da dahil olduğu halde adi ağaçlar) renkli, pirograve, kalıplı, tomo pilâstike	Kıymeti üzerinden % 20
210	Kaplamaalık yaprak ağaç bir santimden aşağı sahende	75 X 12
270	Pamuk mensucat A - Kasarsız Kaput bezi, Amerikan bezi, (Niklot) sargı bezi (Vestfavet) Ham dimi, Grenvil, (Grevril) ham gömlek bezi Greysirentik (Ham kamrik) astarlık grelon klot ve emsali hırsarsız sair mensucat, fanilelik, finilinet dahil olduğu halde.	5 X 400

Türk tarife numarası	Esamii eşya	100 kilogram için gümrük resmi miktarı
323	Başka yerde zikrolunmayan kumaşlar, dibeklenmiş veya dibeklenmemiş erkek veya kadın elbisesi veya saireye mahsus yüнден mamul veya ipekten gayrı bazı mevad ile mahlûl olanlar.	
	A - Safi yün	
(2)	Bir metre murabbağının sikleti 200 gramdan 600 grama kadar olanlar.	5 X 1 400
(3)	Bir metre murabbağının sikleti 600 gramdan yukarı olanlar.	5 X 1 300
	B - Ariş pamuk	
(2)	Bir metre murabbağının sikleti 200 gramdan 600 grama kadar olanlar.	5 X 900
(3)	Bir metre murabbağının sikleti 600 gramdan fazla olanlar.	5 X 600

Türkiye ve Estonya Hükümetleri Beyninde Münaklit Ticaret ve Seyrisefain Mukavelenamesinin Tasdikine Mütedair Kanun Lâyihası

Birinci Madde — Türkiye Cumhuriyeti ile Estonya Cumhuriyeti beyninde 1928 senesi Martın on ikinci günü Ankara'da akit ve imza edilen Ticaret ve seyrisefain mukavelenamesi kabul ve tasdik edilmiştir.

İkinci Madde — İşbu Kanunun icrayı ahkâmına İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

22 Nisan 1928

Başvekil
İsmet

Adliye Vekili
Mahmut Esat

Müdafaai Milliye Vekili
Mustafa Abdülhalik

Dahiliye Vekili
Şükrü Kaya

Hariciye Vekili
Doktor Tefrik Rüştü

Maliye Vekili
Saraçoğlu Şükrü

Maarif Vekili
Mustafa Necati

Nafia Vekili
Behiç

İktisat Vekili
Mustafa Rahmi

Sıhhiye ve Muaveneti
İctimaiye Vekili
Doktor Refik